

Powiatowy program opieki nad dzieckiem i rodziną oraz profilaktyki niedostosowania społecznego i przeciwdziałania przestępczości wśród dzieci i młodzieży na lata 2011 - 2012

I. Wprowadzenie.

Najodpowiedniejszym środowiskiem wychowawczym dla każdego dziecka jest rodzina. Prawidłowo funkcjonująca rodzina zapewnia dziecku odpowiednie warunki bytowe, możliwości rozwoju fizycznego, psychicznego i społecznego. Zaspokajają istotne potrzeby życiowe dziecka, w tym przede wszystkim potrzebę bezpieczeństwa i miłości. Wychowując się w rodzinie – dziecko ma możliwość uczenia się prawidłowych wzorców życia rodzinnego i społecznego. Rodzice w istotny sposób wpływają na kształtowanie postaw i zachowań młodych ludzi.

Należy stwierdzić, że rodzina jest pierwszą instytucją wychowawczą, w której przebiega proces socjalizacji dzieci, kształtowanie ich osobowości oraz przygotowanie do pełnienia przyszłych ról społecznych. Rodzina jest jedną z najbardziej uniwersalnych instytucji społecznych.

Różne przyczyny mogą spowodować, że funkcjonowanie wielu rodzin ulega zaburzeniom. Wówczas dzieci zostają pozbawione opieki rodzicielskiej, bezpieczeństwa, miłości i dbałości, ich potrzeby nie są zaspokajane, a w drastycznych sytuacjach dochodzi do porzucenia dzieci, bądź zagrożenia ich zdrowia lub życia.

Do przyczyn prowadzących do degradacji rodziny możemy zaliczyć między innymi pogłębianie się negatywnych zjawisk, takich jak bezrobocie, spadek dochodów ludności, brak poczucia stabilizacji życiowej i zawodowej, brak poczucia bezpieczeństwa socjalnego, poczucie osamotnienia, emigracja, rozpad rodziny. Czynniki te powodują negatywne skutki dla rodziny i dzieci jak również zepchnięcie osób i rodzin do systemu pomocy społecznej. W takiej sytuacji rodzina staje się dysfunkcyjną, nie potrafiącą sprostać swoim obowiązkom i wyzwaniom oraz rozwiązywać swoich problemów.

Rodziny z problemami, które jeśli w porę nie otrzymają wsparcia i pomocy mogą przekształcić się w rodziny patologiczne. Zagrożenia wiążą się z tym, że dorośli członkowie tych rodzin często nie dostrzegają problemu odrzucając podstawowe wartości i normy społeczne, co prowadzi do ich izolacji oraz wychowywania w tych rodzinach dzieci, które stanowią przeciwieństwo dzieci wychowywanych w rodzinach funkcjonalnych. Dzieci z rodzin patologicznych często nawet nie są świadome tego, iż powielają negatywne zachowania rodziców.

Rodziny nadal borykają się z najdotkliwszymi problemami jakimi są: bezrobocie, ubóstwo, bezdomność, alkoholizm, narkomania czy niepełnosprawność. I z tych to względów najczęściej otrzymują pomoc i wsparcie ze strony służb pomocy społecznej.

Należy podkreślić, że dzieci i młodzież z uwagi na to, że są podatne na szereg zagrożeń – wymagają zapewnienia jak najlepszej ochrony, opieki i pomocy ze strony dorosłych, rodziców czy instytucji. Dlatego też w przypadku wyczerpania możliwości udzielenia pomocy w rodzinie naturalnej, gdy dobro, zdrowie czy życie dziecka jest zagrożone – umieszczane są one w rodzinach zastępczych lub kierowane do placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Jednocześnie coraz częściej zauważalny jest brak zainteresowania rodziców własnymi dziećmi, a konsumpcyjny tryb życia oraz upadek autorytetu szkoły powoduje, iż dzieci i młodzież łatwo ulegają negatywnym wpływom środowiska rówieśniczego, sięgają po środki odurzające, wstępują do sekt czy też do gangów młodocianych.

Brak efektywnego organizowania dzieciom czasu pozaszkolnego jest także przyczyną powodującą, że uczestniczą one w nieakceptowanych przez społeczeństwo formach życia. Rośnie wskaźnik wchodzenia w kolizję z prawem osób młodych, obniża się wiek sprawców przestępstw szczególnie o charakterze powszechnym / kradzież, włamanie, bójka, itp. /.

Pozostawienie rodzin mających problemy bez fachowego wsparcia i specjalistycznej pomocy może spowodować degradację rodziny, jej rozpad na skutek czego najbardziej ucierpię dzieci. Dlatego też tak ważnym elementem polityki społecznej jest budowanie spójnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną. Realizacja założeń tego systemu wymaga ścisłej współpracy wielu podmiotów działających w sposób zharmonizowany zgodnie z ich kompetencjami.

II. Infrastruktura społeczna zabezpieczająca opiekę i wychowanie dzieciom i młodzieży na terenie powiatu krasnostawskiego – stan obecny.

1. Formy zabezpieczenia opieki i wychowania dzieciom i młodzieży.

- 1/ Dom Dziecka w Krasnymstawie** / wielofunkcyjna placówka opiekuńczo-wychowawcza /. Jednostka organizacyjna samorządu powiatowego. Placówka realizuje zadania socjalizacyjne i interwencyjne. Prowadzi mieszkania usamodzielnienia oraz mieszkanie chronione / ogólna ilość miejsc 50 /. Placówka osiągnęła standard podstawowych usług i posiada zezwolenie stałe.
- 2/ Nasz Dom w Tuligłowach** – / placówka opiekuńczo- wychowawcza / jednostka organizacyjna Zgromadzenia Sióstr NMP – Prowincja Łódzka. Ilość miejsc – 45. Placówka realizuje zadania socjalizacyjne i interwencyjne zlecone przez powiat z zakresu opieki i wychowania nad dziećmi i młodzieżą.
- 3/ Wielofunkcyjna Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza w Krasnymstawie** – jednostka organizacyjna samorządu powiatowego realizująca głównie zadania całodobowej placówki socjalizacyjnej / 20 miejsc /. Na bazie placówki mogą być realizowane także zadania placówki pobytu dziennego, której celem jest organizowanie czasu wolnego i zajęć pomocowych o charakterze profilaktycznym w systemie pozaszkolnym dla dzieci i młodzieży. Placówka posiada zezwolenie stałe.
- 4/ Dom Pomocy Społecznej w Krasnymstawie** - dla niepełnosprawnych intelektualnie dzieci i młodzieży. Placówka samorządu powiatowego, zabezpieczająca opieką całodobową. W ofercie placówki znajduje się: rehabilitacja, terapia, hipoterapia oraz nauka i zajęcia rewalidacyjne / w przypadku osób zakwalifikowanych do tej formy pomocy /. Placówka oferuje pomoc rodzicom, którzy nie potrafili bądź nie mogą sprostać problemom powstałym w związku z niepełnosprawnością dziecka. Placówka daje dzieciom szansę na rozwój, rehabilitację i integrację społeczną oraz kontakty rówieśnicze. Jest to jedna z form wyjścia naprzeciw oczekiwaniom i potrzebom rodzin, które wymagają wsparcia i pomocy. Dom posiada standard i zezwolenie stałe.
- 5/ Ośrodek Terapeutyczno-Rehabilitacyjny dla Dzieci Niepełnosprawnych w Krasnymstawie** - specjalistyczna placówki opiekuńczo-rehabilitacyjna. Ośrodek prowadzony i finansowany przez Stowarzyszenie Integracyjne „Magnum Bonum” w Krasnymstawie. Pomoc ośrodka skierowana jest do rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi. Zakres świadczeń to – nauka, wychowanie, rehabilitacja w bardzo szerokim aspekcie

i wysokim standardzie. Jest to placówka dziennego pobytu. Z oferty ośrodka korzysta 97 dzieci i młodzieży zarówno z terenu powiatu krasnostawskiego, jak i ościennych. Rodzice dzieci korzystających z oferty ośrodka nie ponoszą żadnych kosztów z tym związanych. Dzieci codziennie dowożone są na zajęcia środkami transportu stowarzyszenia.

6/ rodziny zastępcze – stanowią jedną z najczęściej spotykanych form pozainstytucjonalnego zabezpieczenia opieki i wychowania dzieciom i młodzieży. Rodzina zastępcza oferuje dziecku zastępcze środowisko rodzinne a powstaje na mocy orzeczenia sądu. Na terenie powiatu funkcjonują - 43 rodziny zastępcze, z czego 42 spokrewnione i 1 zawodowa niespokrewniona z dzieckiem wielodzietna. Rodziny zastępcze zapewniają opiekę dzieciom i młodzieży w warunkach zbliżonych naturalnego do środowiska rodzinnego dziecka. Rodziny zastępcze właściwie funkcjonujące dają szansę dzieciom na właściwy wzrost emocjonalny, zachowanie więzi rodzinnych, zapewniają integrację ze społecznością lokalną, odpowiednie funkcjonowanie w środowisku i pełnienie ról społecznych oraz eliminują możliwości ewentualnej izolacji społecznej. Stąd też ta forma sprawowania opieki jest jedną z najbardziej skutecznych i pożądanych.

Należy stwierdzić, że najbardziej efektywne są pozainstytucjonalne formy zapewnienia opieki, wychowania oraz wsparcia dzieci i ich rodzin prowadzące do skuteczniejszej i pełnej integracji ze środowiskiem lokalnym, do lepszego i w większym stopniu zapobiegania niedostosowaniu społecznemu dzieci i młodzieży niż stereotypowa pomoc instytucjonalna.

III. Potrzeby w zakresie opieki nad dzieckiem i rodziną.

1. Zintensyfikowanie rozwoju środowiskowych form pomocy dzieciom i rodzinom, w tym:

- 1/ rozwój sieci rodzin zastępczych na terenie powiatu,
- 2/ tworzenie mieszkań chronionych dla usamodzielnianych wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych,
- 3/ zwiększenie ilości mieszkań bądź ilości miejsc w autonomicznych grupach usamodzielnienia dla wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych,
- 4/ utworzenie ośrodka interwencji kryzysowej / po wnikliwej analizie potrzeb w tym zakresie /,
- 5/ tworzenie środowiskowych świetlic terapeutycznych dla dzieci, młodzieży i ich rodzin i innych placówek o charakterze pobytu dziennego,
- 6/ tworzenie sieci tanich mieszkań socjalnych dla osób i rodzin o niskich dochodach, znajdujących się w trudnej sytuacji rodzinnej, materialnej lub kryzysowej.

2. Harmonizacja współpracy podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny, w tym:

- 1/ zwiększenie udziału służb społecznych w postępowaniu przed sądem do spraw nieletnich stanowiącym o dalszych losach dziecka i rodziny,
- 2/ współudział jednostek pomocy społecznej w realizacji programów prewencyjnych realizowanych przez odpowiednie służby zgodnie z ich kompetencjami na terenie powiatu,
- 3/ udzielanie poradnictwa specjalistycznego osobom i rodzinom szczególnie z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego,
- 4/ podejmowanie działań o charakterze zapobiegawczo-prewencyjnym zmierzających do zahamowania wzrostu przestępczości wśród dzieci i młodzieży,
- 5/ udzielanie wszechstronnej informacji o przepisach prawa rodzinnego i zabezpieczenia społecznego przez służby pomocy społecznej szczebla powiatowego i gminnego.

IV. Kierunki działania oraz cele działania, które powinny doprowadzić do poprawy opieki nad dzieckiem i rodziną oraz profilaktyki niedostosowania społecznego i przeciwdziałania przestępczości wśród dzieci i młodzieży.

1. Poprawa sytuacji finansowej rodzin, w tym:

- 1/ aktywizowanie osób i rodzin w celu podjęcia zatrudnienia, przekwalifikowania się i podjęcia zatrudnienia,
- 2/ uaktywnienie lokalnego rynku pracy,
- 3/ umożliwianie osobom niepełnosprawnym podjęcie pracy na wolnym rynku pracy, wspieranie rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym,
- 4/ zachęcanie pracodawców do zatrudniania osób niepełnosprawnych,
- 5/ podejmowanie działań zmierzających do poprawy kondycji finansowej rodzin, poprzez aktywizację w zakresie doskonalenia zawodowego, jak i udzielanie wsparcia finansowego przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej szczebla gminnego.

2. Wychowanie młodego pokolenia, w tym:

- 1/ propagowanie rodzicielstwa zastępczego, rozwój sieci rodzin zastępczych,
- 2/ poprawa dostępności dzieci i młodzieży do szkół średnich i wyższych,
- 4/ rozwój pozalekcyjnych i pozaszkolnych form opieki, pomocy i wychowania,
- 5/ rozwój poradnictwa specjalistycznego wspierającego wychowanie, edukację dzieci, młodzieży i ich rodzin,
- 6/ zwiększanie udziału organizacji pozarządowych w procesie edukacji, rehabilitacji i nauki dzieci i młodzieży oraz ich rodzin,
- 7/ przeciwdziałanie zjawiskom patologii wśród dzieci i młodzieży,
- 8/ przygotowanie dzieci i młodzieży do pełnienia funkcji rodzinnych i społecznych,
- 9/ tworzenie rynku mieszkań chronionych i usamodzielnień dla wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych,
- 10/ utrzymywanie określonych standardów opieki i wychowania w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Tworzenie samodzielnych grup mieszkaniowych w celu przygotowania dzieci i młodzieży do samodzielnego życia.
- 11/ poszukiwanie kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych różnego typu, np. niespokrewnionych z dzieckiem zawodowych rodzin zastępczych, pogotowia opiekuńczego, rodzinnego domu dziecka, itp.
- 12/ zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom i rodzinom w stosunku, do których stosowana jest przemoc fizyczna i psychiczna / przemoc domowa /.

Cele	Działania	Odpowiedzialni oraz współrealizatorzy	Termin realizacji	Finansowanie
1. Poprawa sytuacji finansowej rodzin.	1. Wspieranie tworzenia nowych miejsc pracy, w tym dla osób niepełnosprawnych. 2. Inspirowanie aktywności zawodowej osób i rodzin dotkniętych szczególnie długotrwałym bezrobociem.	1. Samorząd powiatowy. 2. Powiatowy Urząd Pracy. 3. Organizacje pracodawców i pracodawcy niezrzeszeni oraz organizacje pozarządowe.	2011-2012 – praca ciągła	programy rządowe, pracodawcy, PFRON
2. Wychowanie młodego pokolenia,	1. Rozwój środowiskowych form pomocy dzieciom i	powiat samorządowy, PCPR, miejskie i		samorząd

w tym: 1/ pomoc rodzinie w wychowaniu,	rodzinie, w tym: 1/ niespokrewnionych z dzieckiem zawodowych rodzin zastępczych, 2/ tworzenie rodzinnych domów dziecka, 3/ utworzenie pogotowia rodzinnego, 4/ tworzenie świetlic terapeutycznych, 5/ przekształcanie placówek opiekuńczo-wychowawczych w placówki wielofunkcyjne i wielozadaniowe, 6/ podnoszenie standardów placówek opiekuńczo-wychowawczych,	gminne ośrodki pomocy społecznej, media lokalne, jak wyżej jak wyżej samorząd powiatowy, gminny, PCPR, lokalne ośrodki pomocy społecznej	praca ciągła jak wyżej jak wyżej praca ciągła / do momentu zabezpieczenia potrzeb w tym zakresie – szczególnie na terenach wiejskich /	powiatowy jak wyżej jak wyżej samorząd powiatowy, samorząd gminny, lokalne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych,
2/tworzenie rynku mieszkań chronionych i usamodzielnień – szczególnie dla usamodzielnianych wychowanków z placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych,	1/ pozyskiwanie lokali i środków finansowych w celu tworzenia rynku mieszkań chronionych i usamodzielnień dla wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych, w tym: - pozyskanie lokali do adaptacji na potrzeby rynku mieszkań chronionych lub usamodzielnień, 1. adaptacja pozyskanych lokali dla potrzeb przyszłych mieszkańców, 2. zasiedlenie,	samorząd powiatu, samorządy gmin, organizacje pozarządowe	praca ciągła – adekwatnie do potrzeb rynku	samorząd powiatowy, samorządy gminne, lokalne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych, organizacje pozarządowe programy rządowe,
3/ przeciwdziałanie zjawiskom patologii wśród dzieci i młodzieży	1/ koordynowanie działań i monitoring procedury interwencyjnej wobec przemocy w rodzinie <i>Niebieskie Karty</i> , 2/ podejmowanie działań profilaktycznych, organizowanie szkoleń i spotkań z zakresu spraw nieletnich i patologii społecznych, współpraca z innymi podmiotami w zakresie zapobiegania przestępczości i demoralizacji nieletnich, w tym: - organizowanie świetlic terapeutycznych, - organizowanie w różnorodnych formach czasu wolnego dzieci i młodzieży	Komenda Powiatowa Policji we współudziale sądu, PCPR i gminnych służb pomocy społecznej Komenda Powiatowa Policji, PCPR, sąd ds. nieletnich, gminne służby pomocy społecznej	praca ciągła praca ciągła	jak wyżej jak wyżej

	zapewniających profilaktykę i przeciwdziałanie przestępczości wśród dzieci i młodzieży, - zorganizowanie sieci świetlic internetowych szczególnie na obszarach wiejskich umożliwiających dzieciom i młodzieży: rozrywkę, dostęp do informacji, osiągnięć kultury i nauki oraz pomocy naukowych. - szkolenie pedagogów i wychowawców placówek opiekuńczo-wychowawczych w zakresie pomocy dzieciom i młodzieży z problemami alkoholowymi i narkotycznymi, - organizowanie / w miarę potrzeb i skali zjawiska / ośrodków interwencji kryzysowej i punktów terapeutycznych.	placówki edukacyjne dla nauczycieli, placówki służby zdrowia samorząd powiatowy	praca ciągła	jak wyżej samorząd powiatowy
--	---	---	---------------------	--

V. Beneficjenci programu: dzieci i młodzież oraz ich rodziny. Szczególnie dzieci i młodzież z rodzin dysfunkcyjnych, patologicznych, żyjących w niedostatku i ubóstwie oraz niewydolnych wychowawczo, którym należy zapewnić opiekę i wychowanie.

Cele i działania programu ukierunkowane są na potrzeby dzieci i młodzieży całkowicie lub częściowo pozbawionych opieki rodziców lub opiekunów prawnych szczególnie w zakresie organizowania dla nich opieki w ramach rodzin zastępczych. Pośrednimi zaś beneficjentami będą rodziny dzieci i młodzieży, którym powiat zorganizował pomoc, opiekę i wsparcie w formach wskazanych w programie.

VI. Efekty i główne korzyści wdrożenia i realizacji programu.

1. Aktywizacja osób i rodzin w zakresie poszukiwania pracy oraz zwalczania długotrwałych skutków pozostawania bez pracy a tym samym ograniczenie negatywnych skutków bezrobocia. Wyzwolenie inicjatyw u osób zmierzających do wyjścia z izolacji, marazmu i wykluczenia społecznego oraz podwyższenia standardu życia.
2. Ograniczenie wzrostu ilości rodzin dysfunkcyjnych.
3. Poprawa sytuacji materialnej rodzin i zwiększenie ich możliwości funkcjonalnych, tym samym zwiększenie dostępności dzieci i rodzin do nauki, kultury i placówek służby zdrowia.
4. Minimalizowanie środowisk wykluczonych z powodu pozostawania bez pracy, ubóstwa, niepełnosprawności.
5. Stworzenie szans emocjonalnych, egzystencjonalnych i rozwojowych dla dzieci i młodzieży całkowicie lub częściowo pozbawionych opieki rodziców poprzez organizację różnorodnych form pomocy.
6. Maksymalne przygotowanie do życia w rodzinie i społeczeństwie wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych poprzez tworzenie autonomicznych mieszkań usamodzielnienia i mieszkań chronionych zarówno dla wychowanków placówek jak

również wychowanków rodzin zastępczych.

7. Współdział w profilaktyce i zapobieganiu przestępczości wśród nieletnich. Zmniejszenie liczby osób nieletnich mających konflikt z prawem.
8. Uaktywnienie i włączenie instytucji i organizacji pozarządowych w budowę jednolitego systemu zabezpieczenia opieki nad dzieckiem i rodziną.

Osiągnięcie założeń programowych oraz faktyczne i skuteczne rozwiązywanie problemów, o których mowa w programie, w dużej mierze zależy będzie od realizatorów programu a faktycznie od ilości środków finansowych jakie będą przeznaczane na ten cel.